

Akadeemik Ülo Lepik

11.07.1921– 12.02.2022

Eesti teaduste akadeemia teatab kurbusega, et täna hommikul lahkus igavikku oma 101. eluaastal akadeemia vanim liige, mehaanikateadlane Ülo Lepik.

Ülo Lepik sündis 11. juulil 1921. aastal Tartus. 1940. aastal lõpetas ta Hugo Treffneri gümnaasiumi ja asus õppima Tartu ülikooli matemaatika-loodusteaduskonna matemaatika osakonnas. Sõjaolukorras katkesid tema õpingud ülikoolis kahel korral. Lõpudiplomi füüsika erialal sai ta alles 1948. aastal.

1947. aastal asus Ülo Lepik tööle Tartu ülikooli. Seal töötas ta kogu elu, alustades teoreetilise mehaanika kateedri laborandina ning jätkates õpetaja, vanemõpetaja, kateedrijuhataja ja professori ametikohtadel.

1952. aastal kaitses ta ülikooli juures kandidaaditöö (mida praegu loetakse PhD kraadi vääriliseks) materjali kokkusurutavuse mõjust elastsete plastsete plaatide stabiilsusele. Neli aastat hiljem omistati talle dotsendi kutse. Pärast enesetäiendamist Moskva ülikooli juures väitles ta end 1958. aastal teaduste doktoriks, mis oli NSV Liidu teadussüsteemi kõrgeim aste ja tähendas uue teadusvaldkonna avamist. Sellele järgnes professori kutse omistamine 1960. aastal.

Eesti teaduste akadeemia liikmeks valiti Ülo Lepik 1993. aastal mehaanika alal. Aastast 1996 oli ta Tartu ülikooli emeriitprofessor.

Ülo Lepik on ülemaailmselt tunnustatud mehaanikateadlane, kellele kuulub teerajaja roll plastsusteooria ja konstruktsioonelementide optimeerimise vallas. Üsna kõrges eas, alles peale 70ndat eluaastat, vaimustus Ülo Lepik kaoseteooriast ja hiljem Haari lainikutest ning nende rakendamisvõimalustest diferentsiaal- ja integraalvõrrandite lahendamiseks. Tähelepanuväärse teadusliku pikaealisuse ilmestajana ilmus tema kaasautorluses veel 2014. aastal Springeri kirjastuses monograafia.

Ülo Lepik õpetas peale mehaanika ka matemaatilisi aineid, nagu variatsiooniarvutus ja tõenäosusteooria. Tema juhendamisel on kaitstud 13 kandidaadi- ja doktoriväitekirja. Ta on trükis avaldanud ligi 200 teadusartiklit, kolm monograafiat ning on paljude kõrgkooliõpikute autor ja kaasautor, olnud mitme rahvusvahelise erialase teadusorganisatsiooni liige ning erialaste teadusajakirjade toimetuskolleegiumi liige.

Ülo Lepiku tööd on tunnustatud kolmel korral Tartu ülikooli medaliga (1982, 1989, 1996), 1998 Eesti Vabariigi Riigivapi IV klassi teenetemärgiga, 2001 Eesti teaduste akadeemia medaliga, 2012 Tartu Tähe teenetemärgiga ning 2014 Eesti teaduste akadeemia Harald Kerese nimelise medaliga. 2016. aastal

pälvis Ülo Lepik riigi teaduspreemia pikaajalise tulemusliku teadus- ja arendustöö eest ehk nn elutööpreemia.

Kogu oma pika elu Eesti Vabariigist üle nõukogude aja Eesti Vabariiki on Ülo Lepik kandnud teaduslikku ekstsellentsust, olnud Teadlane suure algustähga ning süstinud oma kolleegidesse ja õpilastesse teaduslikku väärikust, sirgjoonelisust ja ausust. Jääme teda leinama koos kahe poja ja tütre ning nende peredega.

Eesti teaduste akadeemia

NIMI	Ülo Lepik
TEADUSALA	Mehaanika
UURIMISTÖÖ PEASUUNAD	Elastsete-plastsete varraste, plaatide ja koorikute arvutamine; Lainikute rakendamine integraalvõrrandite ja evolutsioonivõrrandite lahendamiseks
VALIMISAEG	31. märts 1993
AKADEEMIA OSAKOND	Informaatika- ja tehnikateaduste osakond
SÜNNIAEG ja -KOHT	11. juuli 1921 Tartu
TÖÖKOHT	Tartu Ülikooli emeriitprofessor (alates 1996)
HARIDUS	1940 H. Treffneri Gümnaasium 1948 Tartu Ülikool
TEADUSKRAAD	1952 füüsika–matemaatikakandidaat, Tartu Ülikooli juures, teema: <i>“Устойчивость упруго–пластических пластинок с учетом сжимаемости материала”</i> 1958 füüsika–matemaatikadoktor, Moskva Ülikooli juures, teema: <i>“Некоторые вопросы равновесия упруго–пластических пластинок и стержней”</i> 1960 professori kutse
TEENISTUSKÄIK	1946 Tartu Ülikooli laborant 1947–1996 õppejõud teoreetilise mehaanika kateedris (assistendist professorini) 1956–1958 doktorantuur Moskvast 1959–1990 teoreetilise mehaanika kateedris juhataja–professor 1990–1996 samas erakorraline professor 1996–... emeriitprofessor
TUNNUSTUSED	1982 Tartu Ülikooli medal 1990 Tartu Ülikooli medal 1996 Tartu Ülikooli medal 1998 Eesti Vabariigi Riigivapi IV klassi teenetemärk 2001 Eesti TA medal 2006 Tartu Ülikooli aumärk 2016 EV teaduspreemia pikaajalise tulemusliku teadus- ja arendustöö eest

TEADUS- ORGANISATSIOONILIN E ja – ADMINISTRATIIVNE TEGEVUS	EESTIS: ei ole MUJAL: <i>International Society for Structural and Multidisciplinary Optimization (USA)</i> Poola Rakendusmatemaatika ja Mehaanika Ühing (Varssavi)
TEGEVUS TEADUSLIKE VÄLJAANNETE TOIMETUSTES	EESTIS: MUJAL: Ajakirja <i>Mathematical modelling and analysis</i> toimetuskolleegiumi liige
JUHENDAMISEL KAITSTUD VÄITEKIRJAD	<p>DOKTORITÖÖD (nimi, aasta, töö pealkiri, kus kaitstud): Lellep, J. 1990. Plastsete geomeetriliselt mittelineaarsete konstruktsioonelementide optimeerimine. Riia Polümeeride Mehaanika Inst.</p> <p>KANDIDAADITÖÖD (DR.PHIL) Müürsepp, P. 1962. Silindriliste ja kooniliste koorikute stabiilsusest. Tartu Ülikool.</p> <p>Roots, L. 1963. Mitmesuguse kujuga plaatide stabiilsusest. Moskva R. Ülikool.</p> <p>Vallner, H. 1966. Rõngasplaatide kandevõimest ja viskoos-plastsetest voolamisest. Tartu Ülikool.</p> <p>Jõgi, E. 1967. Mõningaid ülesandeid elastsete-plastsete ringkaarte stabiilsusest. Tartu Ülikool.</p> <p>Sakkov, E. 1970. Elastsete-plastsete plaatide ja koorikute pärast kriitilise staadiumi analüüs. Tartu Ülikool.</p> <p>Soonets, K. 1971. Mõningate konstruktsioonelementide painde uurimine geomeetrilise ja füüsikalise mittelineaarsuse arvestamisega. Tartu Ülikool.</p> <p>Prentsel, R. 1973. Gravitatsiooniliste palgiheiturite optimaalsete parameetrite ja töörežiimide uurimine. Moskva Metsatehnika Instituut.</p> <p>Pungar, E. 1974. Kolmekihiliste telgsümmeetriliste jäik-plastsete konstruktsioonide optimaalsest projekteerimisest. Tartu Ülikool.</p> <p>Lellep, J. 1975. Plastsete konstruktsioonelementide paindest materjalide korral, mis omavad erinevat voolamispiiri tõmbel ja surveel. Tartu Ülikool.</p> <p>Kirs, J. 1980. Jäik-plastsete telgsümmeetriliste koorikute optimaalne projekteerimine dünaamiliste koormuste korral. Riia Polümeeride Mehaanika Instituut.</p> <p>Salupere, A. 1991. Jäik-plastsete ümar- ja rõngasplaatide optimaalne projekteerimine. Tallinna Tehnikaülikool.</p> <p>TEADUSARTIKLID üldarv ja eraldi kuni viis viimase kümne aasta olulisimat: 154 teadusartiklit + 42 konverentside teese (trükistena)</p>
PUBLIKATSIOONID	

